

Polscy strażnicy pamięci w Bredzie

Drugi dzień rocznicowych uroczystości upamiętniających wyzwolenie holenderskiej Bredy rozpoczął się od wspólnej modlitwy i udziału w mszy świętej w kościele pod wezwaniem św. Laurentiusa w dzielnicy miasta Ginneken. Celebrowane w intencji wyzwolicieli stolicy Brabancji żołnierzy nabożeństwo zgromadziło tych wszystkich, dla których słowa suwerenność i wolność stanowią dobra najwyższe.

Uroczystą mszę świętą z udziałem najważniejszych bohaterów – żyjących weteranów, gości z Polski oraz setek mieszkańców miasta celebrował ordynariusz Bredy i zarazem wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatu Holandii, ksiądz biskup Jan Liesen. Wśród koncelebransów byli m.in. ksiądz Sławomir Klim SChr., Honorowy Kapelan Federacji Organizacji Polskich Pancerniaków, Kapelan Czarnej Dywizji, ksiądz podpułkownik Radosław Michnowski i ksiądz Karol Kozłowski SChr.

Następnie uczestnicy zgromadzenia przemaszerowali za kompanią honorową wystawioną przez 10 Brygadę Kawalerii Pancernej (10BKPanc) i orkiestrą wojskową z Żagania na pobliski cmentarz. Znajduje się tu osiemdziesiąt kwater polskich żołnierzy poległych w walkach o miasto w październiku 1944 roku. W trakcie ceremonii zorganizowanej przez Eda Cubera, syna żołnierza generała Maczka, oddano honory wojskowe, złożono kwiaty pod pomnikiem głównym. Symboliczny wymiar pamięci miała chwila, kiedy harcerze i dzieci z miejscowej szkoły złożyły kwiaty pod każdą z mogił. Jak co roku przybyło także wielu przedstawicieli rodzin poległych żołnierzy spoczywających na miejscowym cmentarzu. Wśród nich m.in. mieszkańcy Krakowa Jakub Silezin wraz ze w swoim ojcem, którzy złożyli kwiaty i zapalili znicz na grobie kaprała Wawrzyńca Silezina, jako przedstawiciele kolejnych generacji rodziny, żeby dać świadectwo pozostawieniu przez Wawrzyńca jego Serca, aby Breda była wolna.

W dalszej części polski szlak pamięci w Bredzie zaprowadził uczestników uroczystości rocznicowych na Polski Cmentarz Wojskowy przy ulicy Ettensebaan, na ceremonię przygotowaną przez potomków żołnierzy generała Maczka, Stasa Samrowicza i Bolka Krzeszewskiego. Szczególnie gorąco powitano i oddano pokłon weteranom 1 Polskiej Dywizji Pancernej (1PDPanc) przybyłym z Polski, Anglii, Belgii i Holandii.

„Nigdy nie zapomnimy, że swoją wolność zawdzięczamy żołnierzom 1. Polskiej Dywizji Pancernej pod dowództwem generała Stanisława Maczka. Dbamy o ich dziedzictwo w miejscu pamięci Generała, na Polskim Cmentarzu Wojskowym Ettensebaan. (...) W ten sposób opowiadamy ich historię. (...) 75 lat wolności zainspirowało całą Bredę do przygotowania wspólnych inicjatyw. To dowód na to, że pamięć o wyzwoleniu Bredy trwa. Mieszkańcy Bredy chcą wyrazić swoją szczerą wdzięczność polskim wyzwolicielom”. – powiedział do uczestników uroczystości burmistrz Bredy, Paul Depla.

Doniosłą chwilą podczas uroczystości w tym ważnym miejscu pamięci o czynach żołnierzy 1PDPanc było wręczenie przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Jana Józef Kasprzyka, medali "Pro Bono Poloniae" za upowszechnianie wiedzy o historii walk niepodległościowych i krzewieniu postaw patriotycznych w Polsce i za granicą oraz medale "Pro Patria" w uznaniu szczególnych zasług w kultywowaniu pamięci w walce o niepodległość Ojczyzny. Za te właśnie czyny uhonorowani zostali żyjący potomkowie generała Maczka – jego syn, profesor Andrzej Maczek wraz z wnuczką legendarnego dowódcy, Karoliną Maczek. Otrzymali je również jeden z ostatnich żyjących żołnierzy 1PDPanc, kapitan Wacław Butowski, ksiądz Sławomir Klim Schr. - strażnik polskiej, narodowej pamięci w Niderlandach, Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, generał Jarosław Mika oraz dowódca Czarnej Dywizji, generał dywizji Stanisław Czosnek.

Część świecka uroczystości na Polskim Cmentarzu Wojskowym w Bredzie związana była z przypomnieniem dokonań literackich generała Stanisława Maczka. Generał broni Jarosław Mika wręczył profesorowi Andrzejowi Maczkowi pierwszy egzemplarz wznowionych wspomnień wojennych legendarnego dowódcy 1PDPanc „Od podwoły do czołga”. Warto podkreślić, że inicjatywa wydawnicza Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych pozwoliła przywrócić po 29 latach dorobek generała poprzez wznowienie wspomnień wojennych. Pierwsze wydanie książki generała w Polsce miało miejsce w 1990 roku.

W tym ważnym miejscu pamięci złożono wieńce i oddano hołd legendarnemu dowódcy 1PDPanc, generałowi Stanisławowi Maczkowi, który spoczywa już blisko 25 lat na miejscowym cmentarzu wśród swoich żołnierzy od 23 grudnia 1994 roku.

Uroczystość zakończyło odczytanie apelu pamięci, oddanie salwy honorowej oraz odegranie sygnału „Last post”.

Tekst: kpt. Krzysztof Gonera, Waldemar Kotula.

